

Prezentacja wyników badania pt.:

**Analiza kształcenia branżowego pod kątem
potrzeb pracodawców w powiatach
województwa podlaskiego**

Cele badania

Celem głównym badania było ustalenie, czy i w jakim stopniu kształcenie branżowe jest dostosowane do potrzeb pracodawców funkcjonujących na powiatowych rynkach pracy woj. podlaskiego.

Zastosowane techniki badawcze

- **Analiza danych zastanych** (dane białostockiego Kuratorium Oświaty o liczbie uczniów i absolwentów szkół kształcenia branżowego; dane OKE w Łomży na temat zdawalności egzaminów zawodowych; Barometr zawodów 2022; BDL GUS; badania i analizy tematyczne),
- **Ankieta telefoniczna** z udziałem podlaskich pracodawców [N=402],
- **Ankieta telefoniczna** z udziałem przedstawicieli szkół kształcenia branżowego [N=101],
- **Ankieta internetowa** z udziałem absolwentów, którzy w latach 2019-2021 ukończyli edukację w szkołach kształcenia branżowego [N=400],
- **Panel ekspertów**, w którym uczestniczyły osoby uznane za ekspertów w zakresie kształcenia branżowego oraz regionalnego rynku pracy [N=5].

Wyniki badania

Potencjał szkół kształcenia branżowego funkcjonujących w woj. podlaskim

Potencjał szkół kształcenia branżowego funkcjonujących w woj. podlaskim – uczniowie i absolwenci

W roku szkolnym 2021/2022 kształcenie branżowe w regionie realizowały 144 szkoły:

Tabela 1 Liczba szkół kształcenia branżowego oraz ich uczniów i absolwentów, woj. podlaskie

Typ szkoły	Liczba szkół	Liczba uczniów w roku szkolnym 2021/2022	Liczba absolwentów z lat 2019-2021
szkoły branżowe I stopnia	49	4325 (14,2%)	9617 (29,4%)
szkoły branżowe II stopnia	3	68 (0,2%)	0 (0,0%)
technika	57	19413 (63,9%)	18181 (55,6%)
szkoły policealne	35	6580 (21,7%)	4914 (15,0%)
SUMA	144	30386 (100,0%)	32712 (100,0%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Kuratorium Oświaty w Białymstoku, stan na 13 lipca 2022

Potencjał szkół kształcenia branżowego funkcjonujących w woj. podlaskim – branże i zawody

W roku szkolnym 2021/2022 nauka prowadzona była w **108 zawodach** składających się na **25 branż**. Najczęściej wybieranymi przez uczniów branżami kształcenia były:

1. branża hotelarsko-gastronomiczno-turystyczna – 4077 uczniów,
2. branża teleinformatyczna – 3657 uczniów,
3. branża rolno-hodowlana – 2597 uczniów,
4. branża ekonomiczno-administracyjna – 2530 uczniów,
5. branża fryzjersko-kosmetyczna – 2050 uczniów.

Nadwyżka edukacyjna

W roku szkolnym 2021/2022 najwięcej uczniów kształciło się w następujących zawodach:

1. technik informatyk – 2825 uczniów,
2. technik żywienia i usług gastronomicznych – 2071 uczniów,
3. technik ekonomista – 1287 uczniów,
4. technik administracji – 1039 uczniów,
5. technik usług kosmetycznych – 1025 uczniów.

Deficyt edukacyjny

Zawody, na które jest zapotrzebowanie na lokalnych rynkach pracy, a które nie są kształcone lub skala kształcenia jest niewspółmierna do potrzeb pracodawców (rok szkolny 2021/2022):

1. technik spawalnictwa (brak kształcenia w województwie podlaskim),
2. blacharz (brak kształcenia w województwie podlaskim),
3. technik dekarstwa (brak kształcenia w województwie podlaskim),
4. operator maszyn i urządzeń do robót ziemnych i drogowych (3 uczniów, tylko w Suwałkach),
5. dekarz (10 uczniów, tylko w Białymstoku),
6. elektromechanik (11 uczniów),
7. magazynier-logistyk (29 uczniów, tylko w Białymstoku i Łomży),
8. ślusarz (39 uczniów),
9. opiekun osoby starszej (68 uczniów, głównie w Białymstoku),
10. operator obrabiarek skrawających (103 uczniów, głównie w Kolnie i Białymstoku),
11. kierowca mechanik (197 uczniów, tylko w Białymstoku, Łomży i Suwałkach).

Współpraca szkół z pracodawcami

- 79,2% ankietowanych szkół kształcenia branżowego ściśle współpracuje z lokalnymi pracodawcami;
- Współpraca ta zazwyczaj polega na: realizacji kształcenia zawodowego, w tym praktycznej nauki zawodu; organizacji stażów absolwenckich; zatrudnianiu praktyków z zakładów pracy współpracujących ze szkołą;
- 49,5% ankietowanych szkół prowadzi rozeznanie na lokalnym rynku pracy w zakresie zapotrzebowania pracodawców na absolwentów określonych zawodów;
- W ciągu ostatnich pięciu lat w 30 spośród 101 badanych szkół (29,7%) otwarto nowe kierunki kształcenia, które były odpowiedzią na zapotrzebowanie zgłoszone przez lokalnych pracodawców;
- Zarówno szkoły, jak i pracodawcy postrzegają swoją współpracę przez pryzmat obustronnie czerpanych korzyści.

Korzyści szkół ze współpracy z pracodawcami

Wykres 1 Korzyści jakie czerpią szkoły ze współpracy z lokalnymi pracodawcami

Źródło: ankieta CATI z udziałem szkół kształcenia branżowego, które współpracują z pracodawcami [N=62]

Korzyści pracodawców ze współpracy ze szkołami

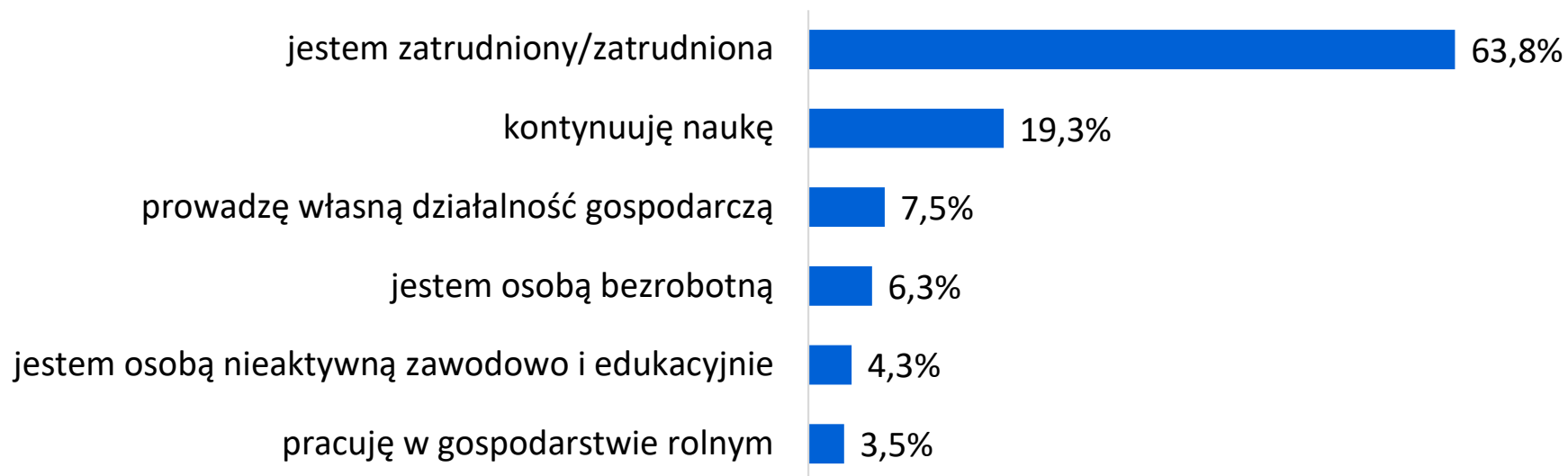
Wykres 2 Korzyści, jakie czerpią pracodawcy ze współpracy ze szkołami kształcenia branżowego

Źródło: ankieta CATI z udziałem pracodawców z woj. podlaskiego, podmioty współpracujące ze szkołami kształcenia branżowego [N=45]

Losy zawodowe absolwentów szkół branżowych z terenu województwa podlaskiego

Wykres 3 Status na rynku pracy – absolwenci szkół kształcenia branżowego

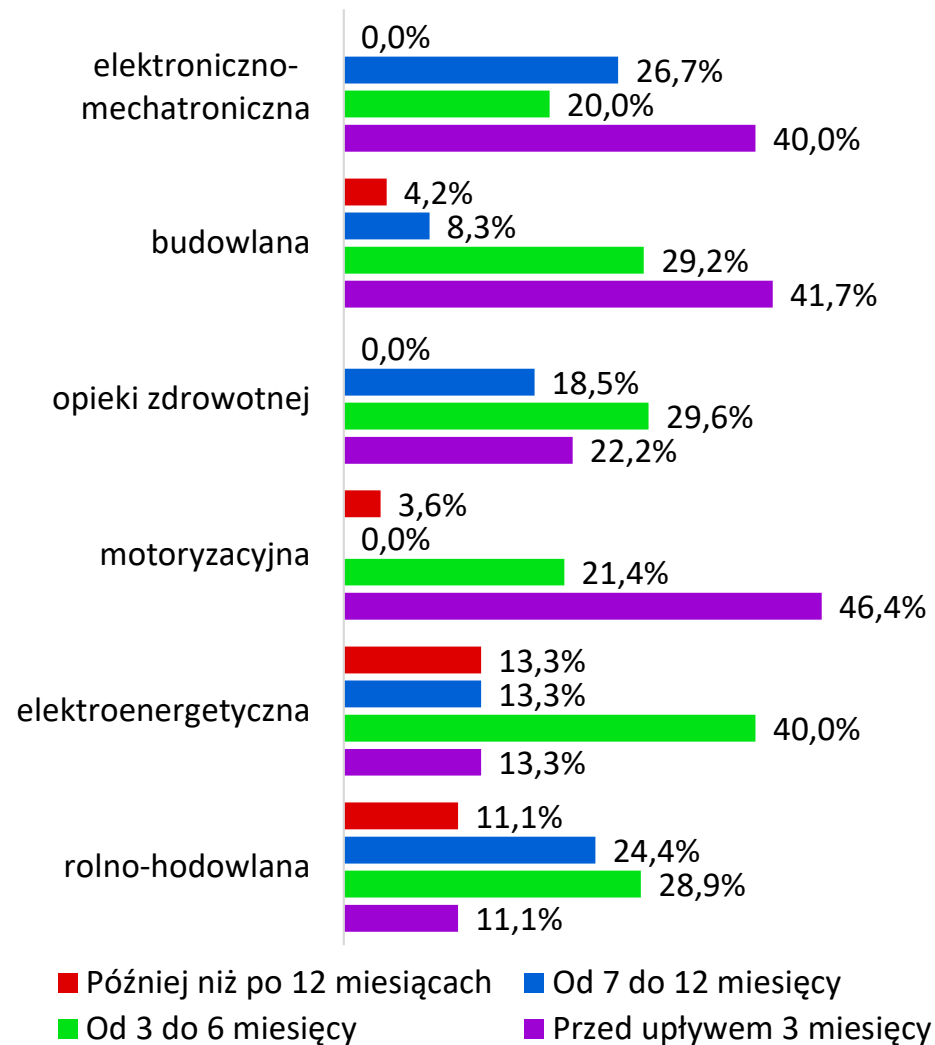
Źródło: ankieta CAWI z udziałem absolwentów szkół kształcenia branżowego [N=400]

- Ogółem **73,8%** absolwentów kształcenia branżowego w woj. podlaskim to osoby pracujące;
- **57,8%** absolwentów wykonuje zawód zgodny z wykształceniem;
- Najwyższe odsetki osób pracujących w wyuczonym zawodzie odnotowano w branżach: elektroniczno-mechatronicznej (86,7%), budowlanej (83,3%) oraz elektroenergetycznej (80,0%).

Jak szybko absolwenci szkół kształcenia branżowego podejmują pracę zgodną z wyuczonym zawodem

- łącznie **41,0%** absolwentów kształcenia branżowego z terenu województwa podlaskiego w ciągu pół roku od zakończenia edukacji podejmuje zatrudnienie w wyuczonym zawodzie. Kolejne **12,8%** absolwentów rozpoczyna pracę zgodną z wykształceniem po upływie 7-12 miesięcy od ukończenia szkoły.
- Niemal **połowa** absolwentów zawodów z branży **motoryzacyjnej** podejmuje zatrudnienie zgodne z wyuczonym zawodem przed upływem **trzech miesięcy** od zakończenia edukacji.
- Także absolwenci branży **budowlanej** bardzo szybko rozpoczynają pracę w zawodzie (41,7% przed upływem 3 miesięcy).

Wykres 4 Czas od ukończenia szkoły do zdobycia pracy w wyuczonym zawodzie - branże o najwyższym udziale podejmujących pracę zgodną z kwalifikacjami

Źródło: ankieta CAWI z udziałem absolwentów szkół kształcenia branżowego [N=400]

Wyniki badania

Poziom dostosowania kształcenia branżowego do potrzeb pracodawców

Zapotrzebowanie na zawody kształcenia branżowego

- Około **17%** ankietowanych przedsiębiorstw poszukuje obecnie pracowników.
- Najczęściej poszukiwanym zawodem jest **kierowca mechanik**.
- Wysoka liczba pracowników jest poszukiwana także w zawodach z branży **budowlanej** i branży **hotelarsko-gastronomiczno-turystycznej**.

Poszukiwane kwalifikacje i kompetencje

Wykres 5 Kwalifikacje i kompetencje, których pracodawcy oczekują od kandydatów

* Pytanie wielokrotnego wyboru. Respondenci mogli wskazać maksymalnie 5 odpowiedzi

Źródło: ankieta CATI z udziałem pracodawców z woj. podlaskiego [N=402]

Syntetyczna ocena jakości kształcenia branżowego w powiatach województwa podlaskiego

W celu przeprowadzenia analizy i prezentacji oceny jakości kształcenia branżowego w powiatach wykorzystano trzy grupy wskaźników:

- wskaźniki obiektywne (m.in. odsetek szkół w powiecie współpracujących z pracodawcami, zdawalność egzaminów zawodowych, odsetek absolwentów wykonujących wyuczony zawód);
- wskaźniki wynikające z ocen pracodawców (średnie ocen kryteriów jakości kształcenia w perspektywie pracodawców);
- wskaźniki wynikające z ocen absolwentów (średnie ocen kryteriów jakości kształcenia w perspektywie absolwentów).

Uzyskane wartości wskaźników zsumowano i utworzono łączny wskaźnik syntetyczny jakości kształcenia w powiatach województwa podlaskiego.

Syntetyczna całościowa ocena jakości kształcenia w powiatach województwa podlaskiego

Powiat	Wskaźniki obiektywne [Σ]	Ocena absolwentów [M]	Ocena pracodawców [M]	Ocena całościowa [Σ]
wysokomazowiecki	4,42	3,99	3,65	12,06
sejneński	4,15	4,14	3,75	12,04
moniecki	3,88	3,76	3,75	11,39
augustowski	3,00	4,05	4,03	11,08
zambrowski	3,58	3,79	3,61	10,98
miasto Suwałki	3,43	3,25	4,13	10,82
bielski	2,71	3,96	4,06	10,73
suwalski	3,20	3,55	3,81	10,56
sokólski	3,16	3,70	3,64	10,50
kolneński	3,16	3,71	3,58	10,46
białostocki	2,65	3,79	3,97	10,41
hajnowski	2,50	3,84	3,94	10,27
miasto Łomża	2,53	3,58	4,15	10,27
miasto Białystok	2,89	3,33	3,99	10,21
siemiatycki	2,78	3,98	3,40	10,16
grajewski	2,70	3,34	3,84	9,88
łomżyński	2,34	3,95	3,38	9,67
woj. podlaskie	3,03	3,67	3,91	10,60

* Pracodawcy i absolwenci oceniali poszczególne elementy stanowiące o jakości kształcenia w skali pięciostopniowej: od 1 – ocena bardzo zła, do 5 – ocena bardzo dobra. Rozpiętość wartości oceny całościowej (syntetyczny wskaźnik) ma 14 stopni – od min. 2 do max. 15.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI z absolwentami kształcenia branżowego w województwie podlaskim [N=400]; ankiety CATI z pracodawcami z terenu woj. podlaskiego [N=402]; ankiety CATI z udziałem szkół kształcenia branżowego w woj. podlaskim [N=101]

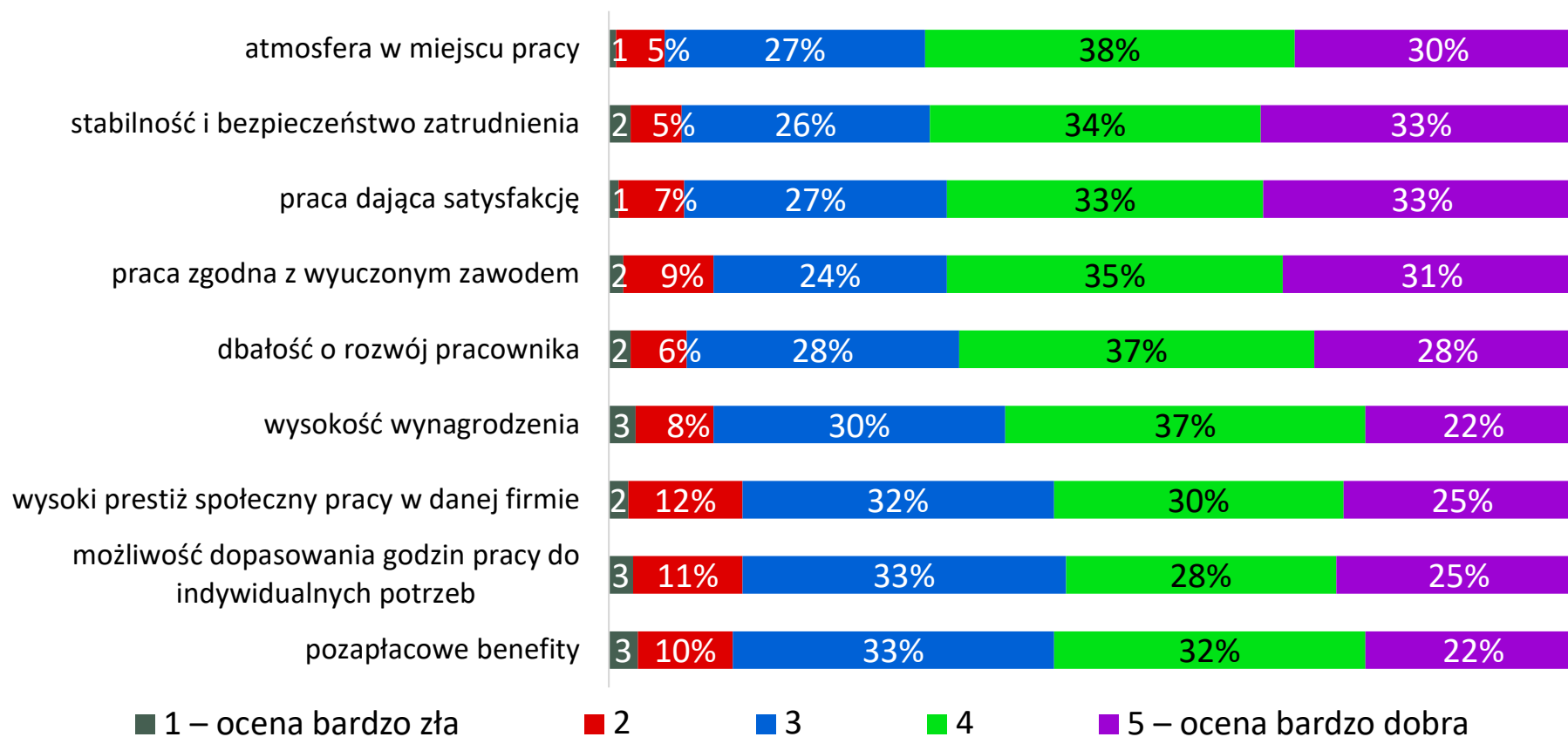
Wyniki badania

**Analiza i ocena jakości miejsc pracy
oferowanych przez lokalnych pracodawców
w zawodach szkolnictwa branżowego**

Ocena atrakcyjności lokalnych miejsc pracy w zawodach szkolnictwa branżowego z perspektywy absolwentów

Łącznie **59%** ankietowanych absolwentów szkół kształcenia branżowego deklaruje, że warunki zatrudnienia w wyuczonym zawodzie, które są oferowane na lokalnym rynku pracy im odpowiadają. Przeciwnego zdania jest jedynie niecałe **6%** absolwentów.

Wykres 6 Rozkład ocen elementów składających się na poziom atrakcyjności miejsc pracy w zawodach kształcenia branżowego, województwo podlaskie ogółem

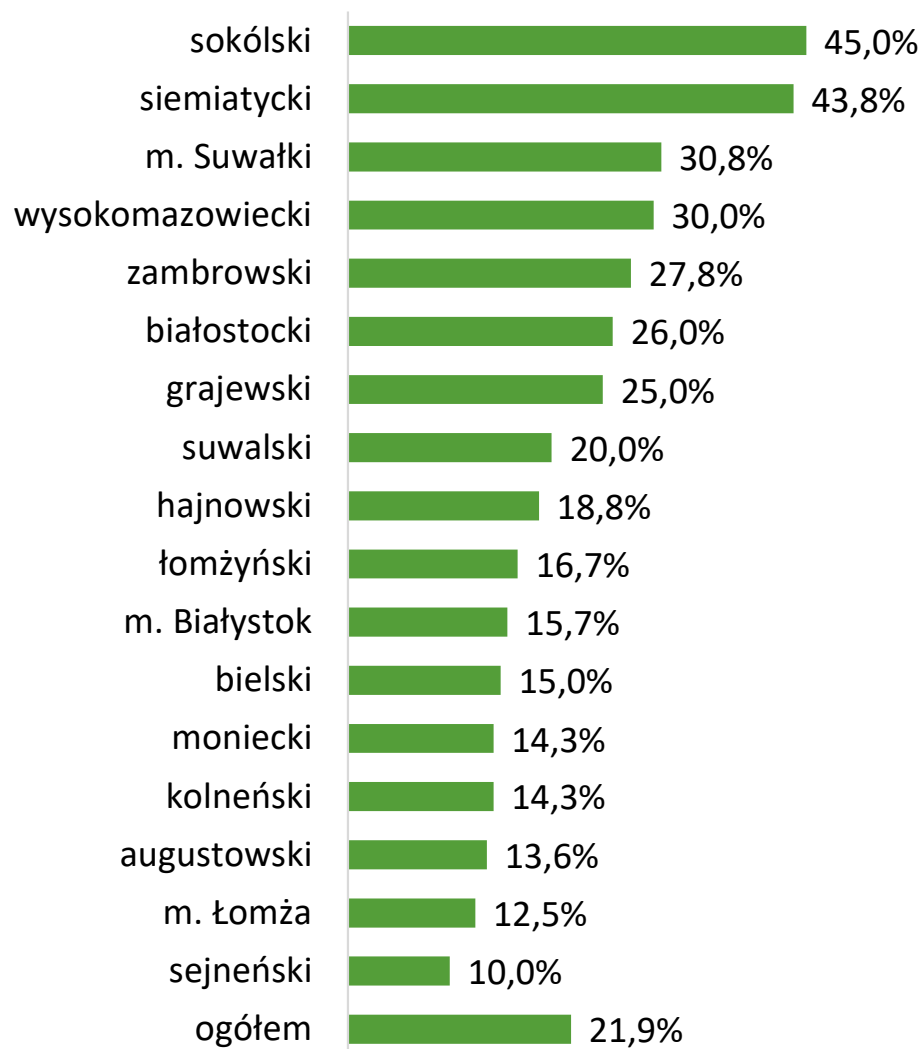

Źródło: ankieta CAWI z udziałem absolwentów szkół kształcenia branżowego [N=400]

Ocena atrakcyjności lokalnych miejsc pracy – obszary problematyczne

- W powiecie **siemiatyckim** absolwentom szkolnictwa branżowego największą trudność sprawia znalezienie pracy zgodnej z ich wyuczonym zawodem.
- W powiatach **monieckim i sejneńskim** relatywnie nisko oceniane są stabilność i bezpieczeństwo zatrudnienia w zawodach kształcenia branżowego.
- Niezadawalająca wysokość wynagrodzenia to aspekt, który jest największą słabością miejsc pracy w zawodach dostępnych na rynkach powiatów **sokólskiego i hajnowskiego**.

Wykres 7 Odsetek pracodawców, którzy doświadczają trudności w rekrutacji pracowników w zawodach kształcenia branżowego

Źródło: ankieta CATI z udziałem pracodawców z woj. podlaskiego [N=402]

Doświadczanie trudności w rekrutacji pracowników

- **Co piąty** pracodawca z terenu województwa podlaskiego doświadcza trudności w rekrutacji pracowników w zawodach kształcenia branżowego.
- Najczęściej na występowanie tego problemu wskazują pracodawcy z powiatów **sokólskiego (45,0%)** i **siemiatyckiego (43,8%)**.
- Największe trudności w pozyskiwaniu nowych pracowników mają podmioty zajmujące się **zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (47,8%)**.
- Stosunkowo wysoki odsetek wskazań odnotowano także wśród pracodawców z sektora **budownictwa i przetwórstwa przemysłowego**.

Przyczyny niepowodzeń w rekrutacji absolwentów lokalnych szkół na stanowiska pracy w zawodach szkolnictwa branżowego

Wykres 8 Przyczyny trudności w rekrutacji pracowników na stanowiska w zawodach kształcenia branżowego

■ Odsetek wśród pracodawców doświadczających trudności w rekrutacji pracowników

■ Odsetek w ogóle ankietowanych pracodawców

* Respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż jednej odpowiedzi

Źródło: ankieta CATI z udziałem pracodawców z woj. podlaskiego [N=402]

Główne wnioski i rekomendacje z badania

Wnioski i rekomendacje (1)

Problemem szkolnictwa branżowego jest niedobór kadry pedagogicznej, szczególnie w zawodach nauczyciela przedmiotów zawodowych i nauczyciela praktycznej nauki zawodu. Wynika to ze starzenia się kadry i braku zastępowalności pokoleniowej. Możliwość częściowego uzupełnienia tych braków stwarza zatrudnianie przez szkoły praktyków z zakładów pracy, z którymi współpracują.

Rekomendacja

Należy promować i premiować współpracę szkół kształcenia branżowego z lokalnymi pracodawcami. Szczególnie w zakresie zatrudniania przez szkoły praktyków ze współpracujących zakładów pracy.

Wnioski i rekomendacje (2)

Z punktu widzenia wysokości wynagrodzenia i łatwości zdobycia zatrudnienia, jednym z najatrakcyjniejszych kierunków kształcenia branżowego jest zawód kierowcy mechanika. Wielu podlaskich pracodawców zatrudnia w tym zawodzie pracowników z zagranicy i uzasadnia to brakiem dostatecznej liczby wykwalifikowanych kierowców na lokalnym rynku pracy.

Kształcenie w zawodzie kierowcy mechanika jest realizowane tylko w czterech szkołach w regionie (znajdujących się w Białymstoku, Łomży i Suwałkach). W roku szkolnym 2021/2022 w zawodzie tym kształciło się łącznie 197 uczniów. W świetle wyników ankiety z pracodawcami jest to jeden z najbardziej poszukiwanych i najmniej dostępnych zawodów kształcenia branżowego. W związku z rozwojem eksportu, zapotrzebowanie to będzie rosło.

Rekomendacja

Należy podjąć działania zmierzające w kierunku zwiększenia podaży absolwentów zawodu kierowcy mechanika.

Wnioski i rekomendacje (3)

Badanie ankietowe z pracodawcami oraz analiza wyników prognozy Barometr zawodów 2022 wskazują, że podaż absolwentów zawodów branży budowlanej jest niewystarczająca wobec zapotrzebowania rynku. Część zawodów deficytowych w tym zakresie w ogóle nie jest kształcona w województwie podlaskim lub skala kształcenia jest wysoce niewystarczająca (np. dekarz, operator maszyn i urządzeń do robót ziemnych i drogowych, monter konstrukcji budowlanych, monter sieci i instalacji sanitarnych).

Rekomendacja

Należy podjąć działania zmierzające w kierunku zwiększenia podaży absolwentów zawodów nauczanych w ramach branży budowlanej.

Wnioski i rekomendacje (4)

W badaniu z udziałem pracodawców zidentyfikowano duże zapotrzebowanie na pracowników zawodów branż opieki zdrowotnej i pomocy społecznej (opiekun medyczny, opiekun osoby starszej, asystent osoby niepełnosprawnej). Zapotrzebowanie to potwierdzają wyniki badania pn. Barometr zawodów 2022. W województwie podlaskim zawody te kształcone są głównie w Białymstoku, Łomży i Suwałkach.

Rekomendacja

Należy podjąć działania zmierzające w kierunku zwiększenia dostępności kształcenia w zawodach branż opieki zdrowotnej i pomocy społecznej także poza największymi miastami regionu. Tym samym należy dążyć do zwiększenia podaży absolwentów tych zawodów.

Wnioski i rekomendacje (5)

Wyniki analizy zakresu działalności największych pracodawców w regionie oraz wnioski z panelu ekspertów, pozwalają wskazać branże związane z przemysłem elektromaszynowym jako te, które w najbliższych latach będą się intensywnie rozwijać i generować miejsca pracy dla absolwentów branż: mechanicznej, metalurgicznej, elektroniczno-mechatronicznej, chemicznej i mechaniki precyzyjnej.

Rekomendacja

Należy zwiększyć podaż absolwentów zawodów branż mechanicznej, metalurgicznej, elektroniczno-mechatronicznej, chemicznej i mechaniki precyzyjnej. W szczególności: operator maszyn i urządzeń do przetwórstwa tworzyw sztucznych, operator obrabiarek skrawających, ślusarz, technik spawalnictwa, mechanik precyzyjny, operator maszyn i urządzeń przemysłu metalurgicznego.

Wnioski i rekomendacje (6)

Podaż absolwentów zawodów branży ekonomiczno-administracyjnej (technik ekonomista) i teleinformatycznej (technik informatyk, technik programista) znacznie przewyższa popyt na ich kwalifikacje. W roku szkolnym 2021/2022 w zawodach tych kształciło się łącznie 4736 osób. Większość pracodawców poszukując pracowników branż ekonomicznej i informatycznej preferuje osoby z wykształceniem wyższym.

Rekomendacja

Należy podjąć działania zmierzające do zmniejszenia podaży absolwentów zawodów branż ekonomiczno-administracyjnej i teleinformatycznej (w szczególności technika ekonomisty, technika informatyka i technika programisty).

Wnioski i rekomendacje (7)

Kształcenie branżowe nie cieszy się dużym zainteresowaniem wśród kandydatów. W społeczeństwie funkcjonuje wiele negatywnych stereotypów i uprzedzeń dotyczących poziomu kształcenia w szkołach branżowych. Część kierunków kształcących w zawodach deficytowych nie zostaje uruchomiona z powodu braku chętnych.

Rekomendacja

Należy budować pozytywny wizerunek szkolnictwa branżowego i jego adeptów. Może być to realizowane poprzez kampanie społeczne oraz poprzez działania samych szkół, np. organizowanie dni otwartych i wizyt studyjnych dla uczniów szkół podstawowych (nie tylko jej ostatnich klas) i ich rodziców, i w ścisłej współpracy z pracodawcami.

Wnioski i rekomendacje (8)

Niemal połowa ankietowanych pracodawców prowadzących działalność związaną z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi doświadcza trudności w rekrutacji pracowników w zawodach kształcenia branżowego. Wskazują oni, że na lokalnych rynkach pracy brakuje pracowników w poszukiwanych zawodach. Jednocześnie mniej niż połowa absolwentów kierunków branży hotelarsko-gastronomiczno-turystycznej wykonuje pracę zgodną z wyuczonym zawodem.

Wnioski z panelu ekspertów wskazują na to, że uczniowie zawodów tej branży często wybierają kierunek kształcenia bez pełnej świadomości, z czym wiąże się praca w gastronomii i hotelarstwie (jaka jest jej specyfika oraz poziom wynagrodzeń). Po ukończeniu edukacji nie są zainteresowani podjęciem pracy w zawodzie.

Jeden z wniosków płynących z panelu ekspertów mówi o tym, że młodzież kończąca szkołę podstawową nie zna oferty szkół branżowych i techników.

Uczniowie szkół podstawowych zazwyczaj nie są jeszcze gotowi na wybór ścieżki zawodowej. Nie wiedzą z czym wiąże się specyfika pracy w poszczególnych zawodach, jakie są perspektywy zatrudnienia.

Rekomendacja

Działania z zakresu doradztwa edukacyjnego i zawodowego kierowanego do uczniów powinny być wdrażane już na etapie 5-6 klasy szkoły podstawowej.

Wnioski i rekomendacje (9)

Z analizy badania pn. Barometr zawodów 2022 wynika, że w części zawodów poza kierunkowym wykształceniem, bardzo ważne jest posiadanie specjalistycznych uprawnień. Zdobyć ich jest umożliwiane przez część szkół kształcenia branżowego, jednak nie jest to regułą.

Rekomendacja

Należy premiować szkoły stwarzające swoim uczniom możliwość zdobycia kwalifikacji i uprawnień, które wykraczają poza podstawę programową ale są zgodne z oczekiwaniami pracodawców.

Wnioski i rekomendacje (10)

W opinii ekspertów należy wspomóc dyrektorów szkół kształcenia branżowego w zakresie dopasowania oferty edukacyjnej do potrzeb lokalnego rynku pracy. Szkoły nie dysponują zasobami niezbędnymi do prowadzenia rzetelnego rozpoznania zapotrzebowania rynku na umiejętności i kwalifikacje. Potrzebny jest odrębny podmiot, który będzie ustawicznie diagnozował potrzeby pracodawców w zakresie zawodów kształcenia branżowego i wspomagał szkoły w przygotowaniu oferty odpowiadającej tym potrzebom.

Rekomendacja

Należy rozważyć możliwość powołania podmiotu, który będzie wspierał szkoły kształcenia branżowego w diagnozowaniu potrzeb lokalnego rynku pracy oraz przygotowaniu oferty edukacyjnej odpowiadającej tym potrzebom.

Dziękuję za uwagę

www.instytut-ipc.pl